

Jumalateenistus Nõos P, 17.12.23 kell 11.00, III advent

Lektsioonid: Rm 16:25–27

Leerikõne: Jh 16:33

Pihikõne: Js 40:3

Jutlus: 5Ms 18:15–19

Laulud: 145 (1–4); 143 (1–6, 7–8); 11 (1–4); 232 (1–3)

Issand, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase – teda te peate kuulama! Seda sa just palusid kogunemispäeval Hoorebil Issandalt, oma Jumalalt, öeldes: „Ma ei suuda enam kuulata Issanda, oma Jumala häält ega kauemini vaadata seda suurt tuld, ilma et ma sureksin.” Ja Issand ütles mulle: „See on hea, mis nad on rääkinud. Ma äratan neile ühe prohveti nende vendade keskelt, niisuguse nagu sina, ja ma panen oma sõnad ta suhu ja ta räägib neile kõik, mis mina teda käsin. Ja kes ei kuula mu sõnu, mida ta räägib minu nimel, sellelt nõuan mina ise aru.

Tänane kirjakoht tegeleb küsimusega „keda kuulata?“

Meie kirjakohale eelnevas lõigus manitseb Mooses, kes on 40-aastase kõrberännaku lõpul jõudnud Ida-Jordanimaale, Iisraeli rahvast enne eelseisvat asumist töötatud maale.

Loen selle lõigu ette (5Ms 18:9–14): „Kui sa jõuad sellele maale, mille Issand, su Jumal, sulle annab, siis ära õpi tegema nende rahvaste jäledusi! Ärgu leidugu su keskel kedagi, kes laseb oma poega ja tüdarta tulest läbi käia, ei ennustajat, pilvestlausujat, märkide seletajat ega nõida, ei manajat, vaimude ja tarkade küsitlejat ega surnutelt nõu otsijat! Sest igauks, kes seda teeb, on Issandale jäle, ja nende jäleduste pärast ajab Issand, su Jumal, nad ära sinu eest. Ole laitmatu Issanda, oma Jumala ees! Sest need rahvad, keda sa ära ajad, kuulavad pilvestlausujaid ja ennustajaid, aga sinule ei ole Issand, su Jumal, selleks luba andnud.“

Ühesõnaga, Mooses manitseb rahvast selle eest, et nad ei hakkaks tegelema ebejumalakummardamiseks kvalifitseeruvate tegevustega nagu inimeste ohverdamine, ennustamine, nõidumine, manamine, vaimude väljakutsumine jms.

Miks üldse inimesed selliste asjade vastu huvi tunnevad? Sest nad tahavad teada tõde – nende eneste kohta, nende lähedaste kohta ja maailma kohta üldiselt. Nt 1Sm 28 järgi on ka kuningas Saul hädas vilistide pealetungi pärast tema kuningriigile ja läheb seepärast abi küsima Een-Doori nõianaiselt, keda palub talle välja kutsuda prohvet Saamueli vaimu. Põhjus, miks ta üldse nõianaise juurde läheb, on see, et Issand Jumal ei vastanud talle. Tema aga vajas vastust ja proovis õnne nõia juures.

Olen mõned korrad kokku puutunud inimestega, kes on käinud ennustaja või nõia juures või kavatsevad sinna minna. Kuid nemad pole, nagu kuningas Saul, esmalt üldse proovinudki Issandalt vastust saada. Mõned neist on küll palunud end ristida, sest muidu ei võtvat ravitseja neid jutule. Kuid selle peale, et paluda tõde enda või teise käekäigu kohta otse Issandalt, nad ei tule.

Ja võib-olla tulevadki, aga see tundub liiga hirmutav. Kuidas ma küsin nõu Jumalalt, keda ma ei tunne, võib-olla isegi ei usu, ehkki tean, et ta on olemas? Võib-olla ta hoopis pahandab mu peale, et ma teda ei usu?

See, et inimesed Jumalat niimoodi kardavad, ilmneb ka meie kirjakohas. Mooses ütleb: „Issand, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase – teda te peate kuulama! Seda sa just palusid kogunemispäeval Hoorebil Issandalt, oma Jumalalt, öeldes: „Ma ei suuda enam kuulata Issanda, oma Jumala häält ega kauemini vaadata seda suurt tuld, ilma et ma sureksin.”

Jutt käib siis Iisraeli rahva kõrberännaku ajal toimunud kohtumisest Jumalaga Hoorebi, teise nimega Siinai mäe juures. Seal on 2Ms 20:18jj öeldud: „Ja kogu rahvas kuulis ja nägi müristamist, tuleleeke, sarvehäält ja mäe suitsemist. Kui rahvas seda nägi, siis ta vabises ja jäi eemale seisma. Ja nad ütlesid Moosesele: „Räägi sina meiega, siis me kuulame! Ainult ärgu Jumal meiega rääkigu, et me ei sureks!”

Võib-olla Jumal siin nägigi, et inimesed, isegi tema väljavalitud Aabrahami soost rahvas kardab temaga kohtuda ning suhtleb edaspidi rahvaga prohvetite vahendusel.

Ja siin töötabki Issand saata rahva juurde ühe tõeliselt suure prohveti, samaväärse Moosesega. Mis tegi Mooses eriliseks?

4Ms 12 arvustavad Aaron ja tema õde Mirjam Moosesega käitumist. Issand aga manitseb neid sellepärast 4Ms 12:7: „Temaga [Moosesega] ma räägin suust suhu, ilmsi, mitte nägemuste ja mõistatuste läbi. Ja tema võib vaadata Issanda kuju. Mispärast te siis ei ole kartnud rääkida vastu mu sulasele Moosesele?” Niisiis oli Mooses eriline selle tõttu, et ta võis Jumalaga kõnelda suust suhu ja vaadata tema kuju.

Aga nüüd ütleb Issand, et ta saadab rahvale ühe sarnase prohveti. Kes see selline võiks olla? Iisraeli pärimuses võiks selline prohvet olla Eelija, kes 2Kn 2. peatüki kohaselt võeti tuliste vankrite ja tuliste hobustega elusana taevasse. Järelikult pidi Eelijagi nägema Jumalat ja Temaga kõnelema!

Sellist uskumust kinnitab prohvet Malaki oma raamatu 3. peatüki lõpus, kirjakohas, millega ühtlasi lõpeb Vana Testament: „Vaata, ma läkitan teile prohvet Eelija, enne kui tuleb Issanda päev, suur ja kardetav. Ja tema pöörab vanemate südamed jälle laste poole ja laste südamed vanemate poole, et ma ei peaks tulema ja lööma maad needusega.”

Jõudis kätte meie ajaarvamise I sajand, kuid Eelijat polnud ikka veel tulnud. Ja nüüd ilmus inimeste vaatevälja uus prohvet, Ristija Johannes. Kuulsime altariist loetud kirjakohest, kuidas pealinnast Jeruusalemmast saadeti preestreid ja leviite Ristija Johanneselt küsima, kas tema ongi Eelija? Johannes, nagu kuulsime, vastas eitavalt, eitades isegi seda, et ta on prohvet.

Kuid prohvet oli Ristija Johannes siiski. Ta oli isegi enam kui prohvet. Ta oli just selline Moosesega mõõtu jumalamees kes võis Issandaga otse kõnelda ja talle otsa vaadata. Sest Ristija Johannes ju teadis, et Iisraelis kõnnib juba see, kelle jalatsipaelagi ta pole väärt lahti päästma, kõnnib Jumala Poeg, kõnnib Jumal.

Tõepoolest, Ristija Johannes kohtus ju Jumala Pojaga Jordani jõe ääres, kui Jeesus tuli tema juurde end ristida laskma. Ja nõnda nägi ja kuulis ta Jumalat just samamoodi nagu Mooses. Tõsi, ka teised inimesed nägid ja kuulsid Jeesust, sest ta oli ju lihtsast Naatsareti perekonnast, Joosepi ja Maarja poeg. Kuid järelikult teadis Ristija Johannes oma jumaliku, Pühast Vaimust inspireeritud nägemisvõime tõttu Jeesuses esimesena just teda, kes ta tegelikult oli, Jumalana. Jeesuse jüngrid hakkasid seda tasapisi taipama alles hiljem.

Nõnda võib tõesti öelda, et Moosesega Ida-Jordanimaal rahvale öeldud sõnad „Issand, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase“ osutuvad tõeks Ristija Johannese puhul.

Jutluse alguse juurde tagasi tulles võime siis öelda, et Jumal tahab inimkonnale õpetada, keda tuleb kuulata tõetsinguil.

Jah, pattulangenud inimkond otsib tõde igasuguste vahendite kaudu, kasutades selleks ebajumalaid. Inimeste ohverdamisest, ennustamisest, nõidumisest, manamisest, vaimude väljakutsumisest oli juba juttu. Kuid ebajumalakummardamine on ka kõiksugused muud tegevused, mis seavad ülimalt mõõdupuuks inimese ja tema võimed, alates looduse valitsemisest kuni selle ümberkujundamiseni.

Kuid Jumala valitud rahvas, algul Iisrael ja siis sellele uue lepinguga Jeesuses Kristuses lisatud kristlaskond otsib tõde vaid Jumalalt. Ja selleks on Jumal saatnud inimeste juurde vahemehed, prohvetid, kes selgitavad inimestele, mida Jumal inimestelt tahab ja mida inimestel on Jumalalt loota.

Nüüd on iga inimese enda valik, keda ta oma tõetsinguil valib. Kas Jumala, kes algul tundub liiga kauge, mütoloogiline ja hirmutav, või mõne ebajumala, kes on kohandatud inimeste poolt inimeste vajadusteks, on mugav ja mitte hirmutav. Võib ju arvata, kelle sisendatud sellised inimesele mugavad ebajumalad on: üks ikka selle hingevaenlase või kuradi poolt – selleks, et hoida maailma oma kontrolli all!

Kuid Jeesus Kristus ütleb Jh 14:6: „Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu.“ Jumala hääl taevast ütleb ka kirkastamismäel Jeesuse jüngrid Mt 17:5: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel, teda kuulake!“

Nõnda siis on meil meie elus, tänu Jumalale, teada, keda me peame oma elus kuulama, et mõista

tõde enda, oma lähedaste ja maailma kohta üldiselt. Peame selle pärast tänama Jumalat, tema Poega Jeesust Kristust ja tema prohveteid, kellest suurimad on Jumala Seaduste vahendaja Mooses ja Jumala Poja tuleku ettevalmistaja Ristija Johannes!

Aamen.